

Oud-kanselier Helmut Kohl overleden

[Achtergrond](#) - 16 juni 2017 - Auteur: Redactie Duitslandweb

Oud-kanselier Helmut Kohl is vrijdagmorgen op 87-jarige leeftijd overleden. De CDU heeft het door Bild verspreide bericht vrijdag aan het eind van de middag bevestigd.

Kohl was kanselier van 1982 tot en met 1998. Kohl gaat de geschiedenis in als de 'kanselier van de eenheid'. Eind 1989 nam hij met z'n tien-punten-plan het initiatief in het Duitse eenwordingsproces. Hij plaatste de vereniging in het kader van de Europese eenwording en wist op die manier veel kritiek in het buitenland in de kiem te smoren.

"Zonder Helmut Kohl zou de euro niet bestaan", zei voorzitter van de Europese Commissie Jean-Claude Juncker vrijdag in een [schriftelijke reactie](#) op het overlijden van zijn 'goede vriend'. In Brussel hing de vlag halfstok bij gebouwen van de Europese Unie. De Franse president Emmanuel Macron zei: "Met Helmut Kohl verliezen we een zeer grote Europeaan."

Kanselier Merkel, die haar carrière bij de CDU begon onder de vleugels van Kohl, [reageerde](#) bewogen op het overlijden van de oud-kanselier. Ze zei in een live-uitgezonden verklaring persoonlijk dankbaar te zijn dat hij heeft bestaan. "Hij was een geluk voor de Duitsers." Merkel werd aanvankelijk vaak geringschattend 'Kohls Mädchen' genoemd. Later raakten ze gebrouilleerd. "Helmut Kohl heeft mijn levensloop beslissend veranderd", zei ze vrijdag. ([Meer reacties bij Zeit Online](#))

[#Merkel](#) über [#Kohl](#): "Ich verneige mich vor seinem Angedenken"
pic.twitter.com/ZSoYU9Ihip

— SPIEGEL ONLINE (@SPIEGELONLINE) June 16, 2017

Bij de Bondsdagverkiezingen van september 1998 verloor Kohl van de SPD-kandidaat Gerhard Schröder. Sinds 1999 raakte Kohl in grote problemen vanwege frauduleuze partijfinanciering; de *Spenden-affäre*. Het was Merkel die zijn val inluide door afstand van hem te nemen. Hij werd gedwongen zijn erevoorzitterschap van de CDU op te geven. Dat heeft hij Merkel niet vergeven.

Kohls vrouw Hannelore pleegde [zelfmoord in 2001](#). In 2008 hertrouwde hij met de veel jongere Maike Richter. In datzelfde jaar kwam Kohl door een val in een rolstoel. Ook liep hij hersenletsel op, waardoor hij nog maar moeizaam kon spreken.

Kanselier van de eenwording

Als het doorwaden van een moeras, zou Kohl de lange weg naar de Wiedervereinigung later omschrijven. “We stonden kniediep in het water, nevel belemmerde het zicht, en we wisten alleen dat er ergens een vast pad moest zijn.” De eenwording is het magnum opus van Helmut Kohl en misschien wel het grootste politieke bravourestuk uit de naoorlogse geschiedenis. Met onnavolgbare stuurmanskunst wist Kohl de twee Duitslanden in 1989/90 te verenigen.

Met de Franse socialistische premier François Mitterrand, zijn politieke vriend, wist hij nog een groot kunststuk te verwezenlijken. Kohl was als motor achter het Verdrag van Maastricht de man die het huidige Europa vorm heeft gegeven. En de man die de invoering van de euro erdoor drukte, ondanks fikse tegenstand in eigen land.

Het ‘systeem-Kohl’

Een kwart eeuw lang zwaaide Kohl de scepter over de CDU, waarvan zestien jaar als bondskanselier. Alleen Bismarck was langer aan de macht. Met het ‘systeem-Kohl’, een complex web van persoonlijke relaties dat hij door de jaren heen rond zich spon, creëerde hij een schier onwrikbaar machtsbastion binnen zijn partij.

Kohl regeerde de CDU-fractie met straffe hand. Het besturen van een fractie vergeleek hij wel met het voeren van de goudvissen in zijn aquarium. Kohl kon mensen maken of breken. Lang en imposant is de lijst van politici die bij Kohl in ongenade vielen. Ruud Lubbers kan er over meepraten, maar ook zijn partijgenoten Wolfgang Schäuble en Richard von Weizsäcker. Ook zijn omgang met de politieke pers was moeizaam, soms ronduit vijandig.

Kohl is de zoon van een belastingambtenaar. Zijn oudste broer sneuvelde tijdens de Tweede Wereldoorlog. Zelf werd hij tegen het einde van de oorlog nog wel onder de wapenen geroepen, maar in actie hoefde hij niet meer te komen. De “genade van de late geboorte”, noemde hij dat later.

De rooms-katholieke Kohl maakte snel carrière binnen de CDU. Krap 43 jaar oud volgde hij Rainer Barzel op als partijvoorzitter. Het zou nog negen jaar duren voor hij in oktober 1982 bondskanselier Helmut Schmidt (SPD) met een constructieve motie van wantrouwen aan de kant wist te zetten.

Omdat Kohl als kanselier op buitenlands gebied grote successen boekte, werd zijn positie binnen de CDU onaantastbaar. Maar die triomfen ten spijt boette Kohls aureool in de loop van de jaren negentig danig aan glans in. Van de bloeiende economische landschappen die Kohl aan de vooravond van de Wiedervereinigung beloofde, kwam in de praktijk maar weinig terecht.

Tijdens de verkiezingen van 1998 werd de CDU-kanselier ruimschoots verslagen door zijn SPD-tegenstrever Gerhard Schröder. Daarna ging het verder bergafwaarts. Kohl bleef nog wel aan als lid van de Bondsdag, maar de *Spendenaffaire*, het grootschalige partijfinancieringsschandaal dat in 1999 uitbrak, bracht hem ernstig in diskrediet.

Corruptie

De CDU bleek onder leiding van Kohl een uitgebreid systeem van geheime rekeningen te hebben aangelegd waarop illegale partijgiften werden gestort. Ook kwam later uit dat hij in het geheim geld van mediagigant Leo Kirch had ontvangen en dat documenten uit de laatste maanden van zijn kanselierschap waren vernietigd.

Uitgerekend Angela Merkel, die door Kohl in 1991 nog verrassend tot minister was gemaakt, rekende keihard met haar oude mentor af. Kohl bekende schuld en legde noodgedwongen zijn erevoorzitterschap van de CDU neer, maar bleef weigeren om de namen achter de illegale giften prijs te geven.

De laatste jaren leefde Kohl teruggetrokken. Voor zijn 86ste verjaardag liet Kohl zich interviewen door uitgever Kai Diekmann van de Bild Zeitung, met wie hij een goede band heeft. In het interview kondigde hij een [ontmoeting](#) met de Hongaarse premier Viktor Orbán aan. Hij benutte het bezoek van Orbán om een vurig pleidooi voor Europese eenheid te houden.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/21663/oud-kanselier-helmut-kohl-overleden>